takis würger

NOAH

o jednom přeživším

Vzpomínky židovského hrdiny. Je dobře, že příběh Noaha Kliegera zůstane zachovaný pro další generace. Dojímavá, emotivní, skvělá kniha.
Jüdische Allgemeine

host

takis würger

noah

brno 2022

takis würger

NOAH

o jednom přeživším

Original title: *Noah. Von einem, der überlebte*
by Takis Würger
Afterwords by Sharon Kangisser Cohen and Alice Klieger
© 2021 by Penguin Verlag,
a division of Penguin Random House Verlagsgruppe GmbH,
München, Germany
Cover picture from open sources
Endpapers photo © Jonas Opperskalski/laif
Translation © Kateřina Krištůfková, 2022
Translation of the afterword by Sharon Kangisser Cohen
© Kateřina Klabanová, 2022
Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2022
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-275-1240-9 (PDF)
ISBN 978-80-275-1241-6 (ePUB)
ISBN 978-80-275-1242-3 (MobiPocket)

Isymu, Miklosovi,
Youngovi, Jonovu bratrovi,
Billovi

„Vím,
že to je k nesnesení,
ale tak to bylo.“

NOAH KLIEGER

Na jaře roku 2018 sedí pod kumkvatem na zahradě jednoho výškového domu v Tel Avivu stařec a vypráví svůj příběh. Odehrává se takto:

1

Jednoho šedivého podzimního dne roku 1942 vstoupil do hostince v belgickém městečku Mouscron jistý mladík. Byl na útěku. Doprovázeli ho dva přátelé. Nepotil se, srdce mu nebušilo rychleji než obvykle. V kapse bundy měl falešný průkaz. Pobýval zde často a nikdy ho neodhalili. Posadil se k masivnímu dřevěnému stolu a čekal na pašeráka.

V hostinci bylo plno, muži popíjeli pivo. Zalétli k němu pohledem, uviděli cizince, pohled opět odvrátili.

Mouscron se nacházel na hranici Belgie a Francie, domy zde byly nízké a postavené z neomítnutých cihel. Procházelo tudy mnoho cizinců, něco popili a dlážděnými ulicemi se pak zase vytratili.

Mladík si objednal pivo, přestože ho neměl rád. Od mužů v hostinci se odlišoval pouze věkem, bylo

mu sedmnáct let. Měl tmavě plavé vlasy, rovný nos a zelené oči. Chtěl-li, mluvil francouzsky s valonským přízvukem.

Podle cestovního pasu v kapse se jmenoval Josef Pels. Nebylo to jeho pravé jméno. Jeho jméno znělo Norbert Klieger, říkalo se mu Noah. Do skutečného pasu mu úředníci otiskli červené razítko „Juif“, Žid.

Když v květnu 1940 obsadili Němci Belgii, připojil se Noahův otec k Brigade Blanche, belgické odbojové organizaci. V Antverpách si našel jednoho úředníka, který na radnici ukradl přídělové lístky. Belgičtí Židé hladověli. Noahův otec chtěl pomáhat, k tomu potřeboval syna.

Noah vyrůstal jako dítě sionistů. Jeho rodiče si přáli, aby v Palestině vznikl židovský stát. Byli hrdí na to, že jsou Židé. Tak vychovávali i svého syna a ten smýšlel jako oni.

Noah byl o něco menší než ostatní děti jeho věku. Miloval fotbal a v době, kdy rodina ještě žila ve Štrasburku, si často kopal na náměstí před katedrálou. Bojoval do posledního dechu, šly mu především hlavičky. Byl šlachovitý a mrštný, se starším bratrem prováděl skopičiny, ctil matku, obdivoval

otce, padesát metrů volným stylem uplaval rychleji než všichni spolužáci, za nocí vstával a poslouchal v rádiu přenosy ze zápasů židovského mistra světa v boxu Younga Pereze, byl příznivcem belgického basketbalového družstva Semailles, líbila se mu děvčata a jim se líbil on a jeho oči, jedno mělo mrňavou zorničku, druhé velkou.

Když Noah v pěti letech zahájil školní docházku, zjistili učitelé to, co rodiče už tušili, totiž že jeho mozek funguje specificky.

Jestliže mu učitelka řekla, kolik je jedna plus tři, součet si pak pamatoval, ačkoli ho matematika nezajímala. Jestliže učitelka napsala křídou na tabuli písmena abecedy, podíval se na ně, zapamatoval si jejich tvary a význam a uměl abecedu. Učitelka si s rodiči promluvila a nechala ho předčasně postoupit do druhé třídy, krátce nato do páté místo do čtvrté, později přeskočil devítku. Noah měl nadání. Nikdy nic nezapomínal.

Když chtěl jeho otec na základě obdrženého jmenného seznamu rozdělit ukradené přídělové lístky, věděl, že kdyby někoho chytili se stovkou přídělových lístků a seznamem židovských jmen, hrozila by dotyčnému smrt. Někdo se ten seznam musel naučit nazpaměť. Noahovi bylo třináct let.

Matka mu z bundy odpárala žlutou hvězdu. Noah opustil byt v bruselské čtvrti Saint-Josse-ten-Noode a chodil od jedné nazpaměť naučené adresy k druhé a rozděloval lístky. S falešným průkazem na jméno Josef Pels prošel kontrolami gestapa. Občas navštěvoval židovského Egypťana Moiseho, který vlastnil gramofon, pouštěli si spolu opery, Němci zatím ve městě chodili dům od domu a pořádali hon na Židy. Jednou, když Noah s Egypťanem právě poslouchali *Trubadúra* v podání Enrica Carusa, zastavil venku vůz gestapa. Noah vylezl oknem na střechu, ani se neohlédl a po bruselských střechách utekl.

Občas se scházel s partičkou židovských přátel. Byl z nich nejmladší. Ve skautském kroji se procházeli po lesích v okolí Bruselu. Potkali je němečtí policisté a řekli: „Ach, skauti. Heil Hitler."

Jestliže si přátelé byli jistí, že je nikdo neslyší, zpívali v jazyce, jemuž sotva rozuměli, *ha-Tikvu*, starou píseň o svobodě. Její překlad začíná následovně:

Dokud hluboko v srdci duše Židů prahnou a kupředu na východ k Sionu oko hledí, naše naděje není ztracena, pradávná naděje, že se navrátíme do země otců, do města, kde David rozbil svůj tábor.

Židovští skauti a Noah se rozhodli, že budou rodičům pomáhat v odboji. Chtěli pašovat židovské